

України. Це право реалізується ними через політичні партії та їх виборчі блоки, а також самовисуванням у порядку, визначеному законодавством.

Література:

1. Конституція України: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// zakon1.rada.gov.ua](http://zakon1.rada.gov.ua).
2. Закон України «Про вибори Президента України» від 05.03.1999 р.: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http:// zakon1.rada.gov.ua>.
3. Закон України «Про Центральну виборчу комісію» від 30.06.2004 р.: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http:// zakon1.rada.gov.ua>.
4. Копиленко О. До проблеми висування кандидата на пост Президента України / О. Копиленко // Вісник Академії правових наук України. – 2014. – № 1. – С. 41-50.

Омелянчук І.С.

(наук. кер. – ст. викл. Штепа О.О.)

*студентка V курсу історичного факультету
Полтавського національного педагогічного
університету імені В.Г. Короленка*

**ПРОЦЕДУРА РОЗПОДІЛУ ПРИБУТКІВ
ПІДПРИЄМСТВА В УКРАЇНІ: ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ**

При переході до ринкової системи економічних відносин в Україні підприємства отримали самостійність в плануванні своєї господарської та економічної діяльності.

Досвід довів життєздатність і ефективність ринкового механізму в забезпеченні збалансованості економіки, у раціональному використанні трудових, матеріальних і фінансових ресурсів, у створенні гнучких виробництв, сприйнятливих до запитів споживачів і досягненням науково-технічного прогресу. В умовах ринку підприємство є головним об'єктом господарювання, незалежним товаровиробником, економічний простір для якого практично є необмеженим, але цілком залежить від уміння працювати беззбитково, адаптуючись до умов мінливого економічного середовища. Основну роль в системі економічних показників відіграють показники фінансових результатів, в яких відображені різні сторони виробничої, збутової, постачальницької і фінансової діяльності підприємства [1, с. 18]. У зв'язку з цим актуальною потребою стало всебічне і детальне вивчення прибутку, що займає центральне місце в загальній системі вартісних інструментів і важелів управління економікою.

Зважаючи на важливість завдань, що вирішуються в ході розподілу прибутку підприємства, даний напрямок наукових досліджень знаходить

своє відображення в працях багатьох вчених минулого та сучасності. Зокрема, питання розподілу прибутку як інструменту управління, досягнення мети діяльності підприємства розкриті в працях зарубіжних та вітчизняних вчених: Бланка І.А., Бріггема Ю., Козацького В.П., Поддєрьогіна А.М., вирішення проблем стимулювання працівників, соціальних проблем через систему розподілу прибутку підприємства, розглянуте в працях Гришиної Г.П., Лаговської О.А. та ін.

В ринкових умовах господарювання прибуток набуває важливих рис як інструмент управління [1, с. 18]. Сучасна економічна думка розглядає прибуток як дохід від використання факторів виробництва, тобто праці, землі і капіталу. Заперечуючи прибуток як результат експлуатації, привласнення неоплаченої найманої праці, можна виділити наступні визначення: по-перше, це оплата за послуги підприємницької діяльності, по-друге, це плата за новаторство, за талант в управлінні фірмою, по-третє, це плата за ризик, за невизначеність результатів підприємницької діяльності. Ризик, у свою чергу, може бути пов'язаний з вибором того чи іншого управлінського, соціального чи науково-технічного рішення при певних варіантах природно-кліматичних умов [2, с. 103].

Спостерігається приналежність даної категорії менеджерам вищого рівня та власникам підприємства, у випадках акціонерних товариств – власникам домінуючої частки акцій. Саме вони визначають особливості системи розподілу прибутку в рамках опосередкованого нормативно-правового поля, що регламентує дані процеси. Слід відмітити відсутність конкретизації зі сторони законодавства у системі розподілу, що звільняє підприємців від виконання покладених на них соціально-суспільних обов'язків, тим самим звільняючи їх від значної кількості тривіальних зобов'язань перед трудовим колективом, громадою, суспільством. В останні роки західні та вітчизняні компанії все частіше декларують принципи і цінності, що лежать в основі їх бізнесу, включивши в свою місію обов'язки перед акціонерами, працівниками, споживачами, постачальниками і суспільством.

Проте, визначивши важливість врахування інтересів працівників, акціонерів та суспільства в цілому, через систему розподілу прибутку задовольняються тільки частково інтереси акціонерів. Про це свідчать основні напрямки розподілу прибутку визначені Ю. Бріггемом [3]:

- 1) реінвестований в застосовані в ході основної діяльності операційні активи;
- 2) використаний для купівлі ринкових цінних паперів;
- 3) для погашення заборгованості;
- 4) розподілений між акціонерами.

Більшість напрямків розподілу прибутку передбачають виконання головної мети діяльності підприємства – максимізацію прибутку, збільшення вартості підприємства. В такому випадку значна кількість положень об-

раної місії підприємства щодо корпоративних цінностей, культури залишаються лише ефективним маркетинговим ходом із здобуття позитивного іміджу, збільшення обсягів реалізації продукції, підвищення курсу акцій компанії. Враховуючи основний постулат системи розподілу прибутку – прибуток, що залишається в розпорядженні підприємства, використовується ним самостійно. Підприємство після сплати податків самостійно визначає напрямки використання прибутку. На перший погляд процес прийняття даного рішення має простий індивідуальний характер, проте, в даному випадку слід враховувати інтереси акціонерів та трудового колективу, що передбачатиме ускладнення процесу прийняття рішень в міру зростання значення фондового ринку та профспілкового руху в країні.

Розподіл прибутку повинен базуватися на чітко визначених напрямках, задекларованих у відповідних нормативних, статутних та розпорядчих документах. Ряд дослідників, зокрема В.П. Кодацький, стверджують, що проект кошторису використання прибутку повинен виноситися на обговорення трудового колективу. Після його схвалення затверджується спільним рішенням адміністрації, трудового колективу додається до колективного договору [1, с. 20].

Проаналізувавши чинне законодавство в сфері розподілу прибутку, зокрема розподілу прибутку в акціонерних товариствах, слід відмітити відсутність задекларованого прямого порядку здійснення розподільчих відносин щодо прибутку. Законом України «Про акціонерні товариства» від 17 вересня 2008 р. ст. 19 «Резервний капітал» визначено право акціонерного товариства формувати резервний капітал в межах визначених статутом, проте не менше 15% статутного капіталу, за рахунок чистого або ж нерозподіленого прибутку. Ст. 30 «Порядок виплати дивідендів» п. 2 передбачено використання чистого (нерозподіленого) прибутку на виплату дивідендів в обсязі, встановленому рішенням загальних зборів акціонерів [3]. Даний нормативно-правовий акт залишає право акціонерного товариства на створення спеціального фонду для виплати дивідендів за привілейованими акціями. Порядок формування та використання якого встановлюється державною комісією з цінних паперів та фондового ринку (п. 5 ст. 14 «Статутний і власний капітал акціонерного товариства»). Тобто нормативно-правове поле щодо розподілу прибутку визначає два основних чітко виражених можливих напрямки використання прибутку, все інше залишається на розсуд засновників, загальних зборів акціонерів, керівництва [4].

Таким чином, ідентифікація системи розподілу прибутку характеризується наявністю слабких сторін у визначенні напрямків, нормативів, способів, методів розподілу, врахуванні інтересів усіх суб'єктів, обліковому відображенні. Надана самостійність у вирішенні питань розподілу, як показав досвід, потребує державної нормативно-правової надбудови, яка б визначала загальні правила, захищаючи таким чином права всіх сторін розподільчих відносин.

Література:

1. Бабенко А.Г. Прибуток підприємства: дослідження теоретичних аспектів / А.Г. Бабенко, М.С. Копитова // Формування ринкових відносин в Україні. – 2005. – № 9. – С. 18-28.
2. Бобир Ю. О. Проблеми забезпечення прибутковості АПК України / Ю. О. Бобир // Формування ринкових відносин в Україні. – 2005. – №10. – С. 103-106.
3. Кузь В.І. Система розподілу прибутку підприємства: проблеми ідентифікації/ В.І. Кузь [Електронний ресурс] – Режим доступу: //http://eztuir.ztu.edu.ua.
4. Про акціонерні товариства : Закон України від 17 вересня 2008. [Електронний ресурс] – Режим доступу: // http://zakon.rada.gov.ua.

Хрептак В. І.

(наук. кер. – ст. викл. Штепа О.О.)

*студент В курсу історичного факультету)
Полтавського національного педагогічного
університету імені В.Г. Короленка*

**ПРАВОВИЙ СТАТУС ХОЛДИНГОВОЇ КОМПАНІЇ
В УКРАЇНІ**

Становлення ринкових відносин в Україні супроводжується пошуком альтернативних організаційно-правових форм суб'єктів господарювання та нових способів управління господарськими процесами, одним з яких є створення групи підприємств на чолі з холдинговою компанією.

У законодавстві України та наукових дослідженнях, що торкаються проблем правового становища холдингових компаній, немає єдиного підходу до визначення поняття холдингової компанії та її правової природи, часто конструкція холдингової компанії виводиться під іншими поняттями.

Окремі аспекти правового статусу холдингових компаній досліджувалися у роботах І. В. Бейцун, О.М. Вінник, О.А. Воловик, С.М. Грудницької, В.М. Кравчука та ін. Зокрема, в О. М. Вінник вперше було досліджено проблему залежних підприємств та запропоновано порядок субсидіарної та солідарної відповідальності контролюючого підприємства. Російські вчені К.Я. Портной, І.А. Лаптев, досліджували проблеми правового становища та корпоративного управління холдингових компаній [4].

Існування відносин контролю або залежності між юридичними або фізичними особами отримало відбиття у різних галузях права. Поняття «пов'язані», «асоційовані», «взаємозалежні» особи сьогодні зустрічаються у різних законодавчих актах. Терміни «холдинг», «холдингова компанія» у законодавстві України з'явилися ще з 1991 року. У той же час, першим нормативно-правовим актом, який регулював порядок створення й